

نویسنده: سلیمان کران «Suleyman Karan».
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2025-06-03».
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

آسیای جدید سه گانه: آسین، چین و خلیج فارس همسو هستند

A new Asian triad: ASEAN, China, and the Persian Gulf align

در حالی که جنگ‌های تجاری غرب، جنوب جهانی را تحت فشار قرار می‌دهد، اولین اجلاس سران آسه‌آن-شورای همکاری خلیج فارس و چین نشان‌دهنده یک همسویی جدید اقتصادی است که بر اساس اهداف توسعه مشترک و استقلال استراتژیک بنا شده است.

As western trade wars squeeze the Global South, the first ASEAN-GCC-China summit signals a new economic realignment built on shared development goals and strategic autonomy.

عکاسی توسط کریدل

در روزهای ۲۶ و ۲۷ مه، کوالالمپور، پایتخت مالزی، میزبان اولین اجلاس اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا (ASEAN)-شورای همکاری خلیج فارس (GCC)- چین بود که سه منطقه از پویاترین مناطق اقتصادی جنوب جهان را برای یک نشست سه جانبه با پیامدهای استراتژیک عظیم گرد هم آورد.

این اجلاس اگرچه به عنوان یک اتحاد الزام آور رسمیت نیافته است، اما آغاز یک اتحاد جسورانه را نشان می‌دهد - اتحادی که شرق و غرب آسیا را از طریق وابستگی متقابل اقتصادی، چشم‌اندازهای توسعه مشترک و تمایل جمعی برای رهایی از اجبار اقتصادی غرب متحد می‌کند

این اجلاس نه تنها به دلیل قالب سه‌جانبه‌اش، بلکه به این دلیل که نشانگر ظهور یک بلوک انعطاف‌پذیر جنوب جهان است که قادر به تنظیم مجدد توازن قدرت منطقه‌ای و جهانی است، تاریخی است.

انور ابراهیم، نخست‌وزیر مالزی، لحن این رویداد را تعیین کرد و اظهار داشت: «من معتقدم که همکاری ASEAN-GCC هرگز به اندازه امروز مهم نبوده است، زیرا ما در حال گذر از یک چشم‌انداز جهانی به طور فزاینده پیچیده هستیم که با عدم قطعیت اقتصادی و چالش‌های ژئوپلیتیکی مشخص می‌شود.»

ابراهیم در اظهارات قبلی خود، بر فروپاشی چندجانبه‌گرایی تأکید کرده و به تعرفه‌های یکجانبه و اشنگتن و افزایش حمایت‌گرایی به عنوان کاتالیزورهایی برای این تغییر جهت اشاره کرده بود. او استدلال کرد که نظم تحت رهبری ایالات متحده در حال فروپاشی است - جنگ‌های تجاری آن، اقتصادهای نوظهور را مجبور به ترسیم مسیر خود می‌کند.

چین و خلیج فارس، روابط آسه‌آن را تعمیق می‌کنند

لی کیانگ، نخست‌وزیر چین، از این فرصت استفاده کرد تا خواستار هماهنگی قوی‌تر اقتصاد کلان بین سه بلوک شود و پیشنهاد ایجاد اکوسیستم‌های صنعتی و فناوری منطقه‌ای را داد که آسیا و خلیج فارس را به یک منطقه اقتصادی واحد تبدیل می‌کند.

پیام او واضح بود: آسه‌آن، شورای همکاری خلیج فارس و چین باید فراتر از روابط معاملاتی حرکت کنند تا "هماهنگی و همکاری را تقویت کرده و به طور مشترک از منطقه‌گرایی آزاد و چندجانبه‌گرایی واقعی حمایت کنند."

همسویی این سه اقتصاد صرفاً واکنشی به جنگ‌های تجاری به رهبری ایالات متحده نیست - بلکه ریشه در مدل‌های توسعه مشترک دارد که رشد دولتی، برنامه‌ریزی استراتژیک و حاکمیت اقتصادی را در اولویت قرار می‌دهند.

این اجلاس بر اساس حرکت سریع دیپلماتیک بنا شده است. روابط آسه‌آن و چین به سال ۱۹۹۱ برمی‌گردد، اما در سال ۲۰۲۲ باره اندازی نقشه راه چین و شورای همکاری

خلیج فارس سرعت بیشتری گرفت. آسه‌آن و شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۲۳ یک چارچوب همکاری استراتژیک را دنبال کردند. اجلاس ماه مه این تلاش‌ها را در قالبی سه‌جانبه با پتانسیل تاریخی تثبیت کرد.

در سال ۲۰۲۳، تجارت بین آسه‌آن و چین به ۷۰۰ میلیارد دلار رسید و نقش پکن را به عنوان شریک تجاری برتر این بلوک مجدداً تأیید کرد. تجارت آسه‌آن و شورای همکاری خلیج فارس ۱۳۰/۷ میلیارد دلار بود، در حالی که تجارت چین و شورای همکاری خلیج فارس در سال قبل از آن از ۳۱۶ میلیارد دلار فراتر رفت.

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی چین در آسه‌آن در سال ۲۰۲۳ بالغ بر ۱۷/۷ میلیارد دلار بود. سرمایه‌گذاری خلیج فارس در آسه‌آن، اگرچه در مقیاس کوچکتری بود، از ۲۶۵/۸ میلیون دلار در سال ۲۰۱۸ به ۳۹۰/۲ میلیون دلار در سال ۲۰۲۳ افزایش یافت که در بخش‌های عمده‌فروشی، خرده‌فروشی و مالی متمرکز بود. طبق گزارش بانک جهانی، کشورهای عضو آسه‌آن، شورای همکاری خلیج فارس و بلوک چین تقریباً یک چهارم تولید ناخالص داخلی جهانی - حدود ۲۴/۸۷ تریلیون دلار - و یک بازار مصرف عظیم ۲/۱۵ میلیارد نفری، یعنی یک چهارم جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند.

همکاری آنها بخش‌های کلیدی از جمله انرژی پاک و تجدیدپذیر، تولید خودروهای برقی (EV)، اقتصادهای دیجیتال، امور مالی، تولید حلال و زیرساخت‌ها را در بر می‌گیرد. این اتحادها به همان اندازه که سیاسی هستند، اقتصادی نیز هستند و وزنه تعادلی در برابر رژیم‌های تجاری به رهبری ایالات متحده و نفوذ آتلانتیک‌گرایان ارائه می‌دهند. آسه‌آن همچنین هشت درصد از تجارت بین‌المللی کالاها و خدمات را تشکیل می‌دهد که نشان‌دهنده وزن اقتصادی جهانی آن است.

محافظت استراتژیک در جهانی ناپایدار

اما این بلوک نوظهور باید از خطوط گسل ژئوپلیتیکی عمیق نیز عبور کند. کشورهای آسه‌آن دچار اختلاف هستند: کامبوج و لائوس از نزدیک با چین همسو هستند، در حالی که فیلیپین کاملاً در چتر امنیتی ایالات متحده باقی مانده است. برخی دیگر مانند مالزی و اندونزی - در یک بند باریک راه می‌روند و پکن و واشنگتن را برای به حداکثر رساندن اهرم فشار درگیر می‌کنند.

برای کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، تنوع بخشی به مشارکت‌ها یک ضرورت استراتژیک است. کشورهای خلیج فارس مانند امارات متحده عربی و عربستان سعودی که سرشار از انرژی و سرمایه هستند، از طریق ابتکاراتی مانند طرح کمربند و جاده (BRI) در حال تقویت روابط خود با چین هستند. با این حال، آنها با احتیاط گام برمی‌دارند تا از بیگانه شدن حامیان غربی خود جلوگیری کنند. حضور نظامی ایالات

متحدہ در غرب آسیا همچنان پابرجاست و تل آویو همچنان به عنوان امتداد قدرت ایالات متحدہ عمل می‌کند.

تنش‌ها در دریای چین جنوبی، به ویژه در نزدیکی فیلیپین، همچنان یک نقطه اشتعال است. هرگونه تشدید تنش می‌تواند وحدت آسه‌آن را از بین ببرد و برنامه‌های اقتصادی را از مسیر خود خارج کند. در یک درگیری تمام عیار که شامل ایالات متحدہ، بریتانیا یا استرالیا باشد، اعضای آسه‌آن ممکن است خود را مجبور به انتخاب طرف مقابل ببینند - که این امر مسیر توسعه آنها را به خطر می‌اندازد.

فدراسیونی از استقلال اقتصادی

با وجود این خطرات، اجلاس کوآلالمپور نشان دهنده گسست آشکار از سنت اقتصادی غرب است. بلوک آسه آن - شورای همکاری خلیج فارس - چین قصد ندارد ادغام به سبک اتحادیہ اروپا را منعکس کند، بلکه قصد دارد یک ائتلاف اقتصادی انعطاف پذیر و کثرت‌گرا را تشکیل دهد که ریشه در اولویت‌های جنوب جهانی - و مبتنی بر احترام متقابل - داشته باشد.

چشم‌انداز ۲۰۴۵ آسه‌آن و طرح یک کمربند، یک جاده چین در تأکید بر حاکمیت، زیرساخت‌ها و اتصال منطقه‌ای با یکدیگر تلاقی دارند. اقتصادهای شورای همکاری خلیج فارس، سرشار از سرمایه مازاد، در آسیای جنوب شرقی با زاری با رشد بالا، جوان و پایدار را آماده برای سرمایه‌گذاری بلندمدت می‌بینند.

پکن در حال تسهیل چارچوب‌های نهادی، از جمله بحث در مورد صندوق توسعه آسه‌آن - شورای همکاری خلیج فارس و شورای نوآوری حلال است. مدل‌های مالی اسلامی چین در آسه‌آن در حال جلب توجه هستند، جایی که با هنجارهای اجتماعی و اخلاقی محلی ظنین‌انداز می‌شوند. تحت هدایت پکن، آسه‌آن «ASEAN» در حال بررسی طیف وسیعی از این ابزارهای تأمین مالی جایگزین برای سرمایه‌گذاری در شبکه انرژی خود و تعیین استانداردهای جهانی برای توسعه اخلاقی به منظور افزایش مشارکت با جوامع محافظه کارتر کشورهای عربی، اسلامی و خلیج فارس است.

پتانسیل سرمایه‌گذاری مشترک در شبکه‌های انرژی و فناوری‌های پایدار نیز در حال بررسی است. طرح کمربند و جاده (BRI) همچنان به تأمین مالی زیرساخت‌های بزرگ در سراسر منطقه ادامه می‌دهد و آسه‌آن را با شبکه‌های انرژی خلیج فارس و زنجیره‌های لجستیک چین بیشتر پیوند می‌دهد.

قابل توجه است که آسه‌آن به یکی از سریع‌ترین قطب‌های در حال رشد برای مراکز داده تبدیل شده است و پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که به زودی از آمریکای شمالی و منطقه اقیانوس آرام در زیرساخت‌های دیجیتال پیشی خواهد گرفت.

شرکت‌های بزرگ فناوری آمریکایی مانند گوگل و آمازون نیز در حال گسترش فعالیت در منطقه هستند. گلوبال فاند ریز در سال ۲۰۲۳، ۴ میلیارد دلار برای گسترش تأسیسات میکروچیپ خود در سنگاپور سرمایه‌گذاری کرد. سرمایه‌گذاری در خودروهایی الکتریکی در آسه‌آن از ۲۸۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ به ۱۸۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۲ افزایش یافت و این منطقه را به یک قطب تولید تبدیل کرد.

راه پیش رو: چندقطبی بودن یا رویارویی؟

این سه‌گانه اقتصادی می‌تواند به الگویی برای همکاری جنوب- جنوب تبدیل شود. با این حال، دوام آن به ثبات منطقه‌ای بستگی دارد. کشورهای متحد ایالات متحده ممکن است تلاش کنند تا از طریق درگیری‌های نظامی یا تحریم‌های فناوری، تلاش‌های سه‌جانبه را تضعیف کنند. استراتژی مهار و اشننگتن در قبال چین، آسه‌آن را مستقیماً در خط آتش قرار می‌دهد. اما مانند تعرفه‌های دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده، محدودیت‌های اقتصادی تهاجمی می‌تواند نتیجه معکوس داشته باشد و شرکای تاریخی ایالات متحده را بیشتر به حوزه اوراسیا سوق دهد.

امروزه، آسه‌آن (ASEAN) در حال تبدیل شدن به یکی از تأثیرگذارترین مناطق اقتصادی جهان است. 10 کشور عضو آن دارای جمعیتی بالغ بر 600 میلیون نفر و تولید ناخالص داخلی بیش از 3 تریلیون دلار هستند که این بلوک را به سومین اقتصاد بزرگ آسیا و پنجمین اقتصاد بزرگ جهان پس از ایالات متحده، چین، ژاپن و آلمان تبدیل می‌کند. پیش‌بینی می‌شود تا سال 2030، 65 درصد از جمعیت تخمینی 750 میلیون نفری آسه‌آن، طبقه متوسط باشند. سهم آن از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهانی در سال ۲۰۲۳ به ۲۲۸/۹ میلیارد دلار افزایش یافت که نسبت به ۱۱۸/۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵ افزایش یافته است. ۳۴ درصد از کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) که به آسیا سرازیر می‌شود، متعلق به کشورهای عضو آسه‌آن است. تجارت با چین و خلیج فارس، مرکزیت آسه‌آن را بیش از پیش گسترش خواهد داد.

طبق داده‌های سازمان تجارت جهانی (WTO)، تجارت بین اقتصادهای در حال توسعه - که معمولاً به عنوان تجارت جنوب- جنوب شناخته می‌شود - از ۱۷ درصد تجارت جهانی در سال ۲۰۰۵ به ۲۸ درصد تا سال ۲۰۲۱ افزایش یافته است.

هفته گذشته، در کوالالمپور، محور جدیدی از جنوب جهانی ترسیم شد - محوری که به دنبال استقلال از بازارهای رو به زوال غربی است و زمینه را برای یک نظم اقتصادی جهانی چندقطبی فراهم می‌کند.

سطری چند در مورد نویسنده این مقاله :

سلیمان کران پس از فارغ‌التحصیلی از دبیرستان گالاتاسرای، تحصیلات عالی خود را در دانشکده علوم سیاسی دانشگاه استانبول به پایان رساند. او به عنوان سردبیر بازار

پوستاسی و پست دیلی کار کرد. او به عنوان سر دبیر مجلات حریت بیزینس ویک و پلاتین و همچنین به عنوان هماهنگ‌کننده تحریریه یورت دیلی فعالیت داشت. او نویسنده اقتصادی در گزتدووار است.

سلیمان کران

----- **با تقدیم سلامها** «2025-06-12»

.....